

А К Т

санітарно-лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Уманське лісове господарство» ДП «Ліси України», для призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2023 рік.

На пропозицію філії «Уманське лісове господарство» ДП «Ліси України», лист № 734/02 від 09.06.2023 року, згідно Наказу від 08.06.2023 № 260 «Про створення комісії для обстеження суцільної санітарної рубки (ССР), комісією в складі, заступника начальника Центрально-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Швеця В.М., секретаря Маньківської селищної ради Павленка А.О., заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів Тальнівської міської ради Марченка О.В., директора та головного лісопатолога державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Київлісозахист» Солохи С.М. та Голика В.В., головного лісничого філії «Уманське лісове господарство» ДП «Ліси України» Бондара А.М., лісничого Маньківського лісництва Андрущенко О.А., лісничого Потаського лісництва Чекаленка В.В., проведене санітарно-лісопатологічне обстеження насаджень філії «Уманське лісове господарство» ДП «Ліси України» з метою оцінки санітарного стану лісів та визначення ділянок, що за своїм станом потребують суцільної санітарної рубки (ССР) в 2023 році.

Коротка таксаційна характеристика обстежених ділянок лісового фонду наведена з матеріалів лісовпорядкування 2014 року.

Наслідки обстеження:

Маньківське лісництво

Експлуатаційні ліси

Квартал 81, виділ 2, площа виділу 16,4 га, склад 6Яз3Дз1Гз, вік 90 років, повнота 0,70, бонітет 1А, середня висота 32 м, середній діаметр 40 см, ТЛУ – Д₂ГД.

В східній частині виділу на ділянці (3) площею 10,7 га, спостерігається відмирання дерев ясена, дуба, граба та липи. Причина відмирання дерев є враження дуба судинним мікозом та несправжнім дубовим трутовиком, ясен відмирає по причині враження його халаровим некрозом. Липа дрібнолиста потерпає від враження грибковою інфекцією, яку викликає гриб справжній трутовик.

Квартал 81, виділ 7, площа виділу 2,5 га, склад 4Дз4Яз1Гз1Клг, вік 90 років, повнота 0,70, бонітет 1, середня висота 29 м, середній діаметр 40 см, ТЛУ – Д₂ГД.

На всій частині виділу при інструментальній зйомці площа якого складає 2,2 га, спостерігається відмирання дерев дуба, ясена, граба та клена. Причина відмирання дерев є враження дуба судинним мікозом та несправжнім дубовим трутовиком, ясен відмирає по причині враження його халаровим некрозом.

Потаське лісництво

Захисні ліси (ліси уздовж смуг відведення залізниць)

Квартал 39, виділ 2, площа виділу 21,0 га, склад 4Дз3Яз2Гз1Лпд, вік 120 років, повнота 0,70, бонітет 2, середня висота 26 м, середній діаметр 44 см, ТЛУ – Д₂ГД.

В південно-східній частині виділу на ділянці (1) площею 4,0 га, спостерігається відмирання дерев дуба, ясена, граба та липи. Причина відмирання дерев є враження дуба судинним мікозом та несправжнім дубовим трутовиком, ясен відмирає по причині враження його халаровим некрозом Дуб також потерпає від дубового заболонника.

В дубових насадженнях виявлено ураження несправжнім дубовим трутовиком з утворенням гнилизни різних ступенів розвитку у середній та нижній частинах стовбурів. Є випадки враження дерев дуба судинним мікозом (офіостомоз, вілт) дуба. Внаслідок ураження судин вся крона або окремі її гілки всихають, при цьому листя жовтіє або буріє, іноді забарвлення не змінюється. Частина дерев IV – VI категорій біологічного стану має ознаки заселення, або минулорічного відпрацювання такими вторинними шкідниками як златки дубова, бронзова, вузькотіла та зелена вузькотіла, дубовий заболонник та строкатий дубовий вусач.

У ясена звичайного має місце враження дерев халаровим некрозом. Інвазійний гриб потрапляє у ясеневі насадження, починаючи з листової пластини, далі він проторює собі дорогу до черешка, поширюючись у тоненькі гілки, згодом у більші, скелетні гілки, закупорюючи судини. Хвороба проявляється у частковому всиханні гілок, що охоплює 30 – 80 % крони, далі супроводжується ураженням стовбура скелетних гілок та коріння. Відмічається вивалення таких дерев. Патологічні процеси у ослаблених дерев проходять з заселенням їх великим та малим ясеневими лубоїдами, що заселяє ослаблені дерева в середній та верхній частинах крони.

В насадженнях з участю граба звичайного відбувається всихання певної кількості дерев, що в першу чергу пов'язане з відчутним дефіцитом ґрунтової вологи в останні роки. Оскільки коренева система у граба поверхнева, зниження рівня ґрунтових вод негативно впливає на життєзабезпечення дерев. У всихаючих дерев відбувається відшарування кори та помітні ознаки заселення стовбуровими шкідниками, є також випадки ураження стовбурів несправжнім трутовиком.

Відмирання клена гостролистого, польового, явора які є у складі насаджень спричиняє вертицильозне всихання (вілт) клена.

Липа дрібнолиста подекуди вражається грибковою інфекцією, яку викликає гриб справжній трутовик *Fomes fomentarius* Gill.

При обстеженні соснових насаджень та насаджень з участю в складі сосни звичайної по відбитках ходів стовбурових шкідників, встановлено, що відмираючі та сухостійні дерева були заселені великим та малим сосновим лубоїдом, активне живлення та розмноження якого і призвело до відмирання дерев.

На час обстеження вказані негативні чинники призвели до утворення значної кількості сильно ослаблених, відмираючих дерев, свіжого сухостою та сухостою минулих років. Життєздатні дерева I-III категорії стану на даних ділянках становлять повноту нижчу критичного показника п.27 Санітарних правил в лісах України.

Комісія рекомендує всихаючі та розладнані ділянки призначити у суцільну санітарну рубку (ССР) згідно Санітарних правил в лісах України (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 року №

756), з урахуванням вимог статті 39 Закону України «Про тваринний світ» та Закону України « Про оцінку впливу на довкілля» на таких площах:

Маньківське лісництво

кв.81, вид. 2, ділянка (1) – 10,7 га;

кв.81, вид. 7, ділянка (1) – 2,2 га;

Разом по лісництву: 12,9 га.

Потаське лісництво

кв.39, вид.2, ділянка (1) – 4,0 га;

Разом по лісництву: 4,0 га.

ВСЬОГО: 16,9 га.

Відвід дерев в зазначену рубку проведено згідно п.п. 6, 14, 17, 27 Санітарних правил в лісах України.

В суміжних насадженнях вищевказаних виділів вести посилений нагляд за розвитком лісопатологічної ситуації в деревостанах.

На зрубках, що утворюються після виконання призначених ССР створити лісові культури на площі **16,9 га.** восени 2023, або навесні 2024 року.

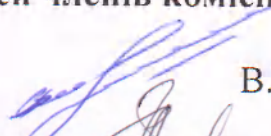
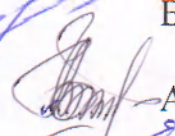
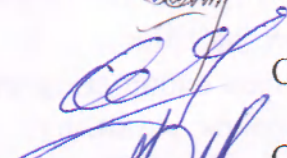
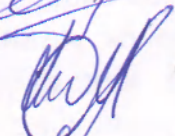
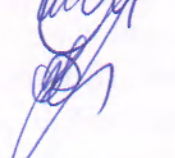
Посадку лісових культур здійснити згідно діючих схем змішування, способів обробітку ґрунту та інших технологічних особливостей у відповідності до лісорослиних умов.

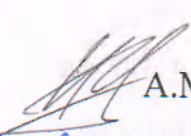
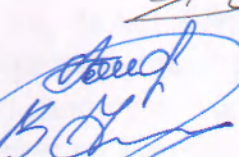
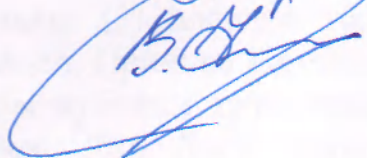
Нових осередків небезпечних первинних шкідників та хвороб лісу не виявлено.

При обстеженні не виявлено рослин та тварин занесених до Червоної книги України.

Акт складено в трьох примірниках

Підписи членів комісії:

 В.М. Швець
 А.О. Павленко
 О.В. Марченко
 С.М. Солоха
 В.В. Голик

 А.М. Бондар
 О.А. Андрущенко
 В.В. Чекаленко

Акт

обстеження насаджень, що потребують суцільної санітарної рубки по філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»

01.07.2025

м. Умань

Комісією в складі: начальника Центрально – Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства ПЕРОВА Сергія, начальника відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Олени, заступника начальника Звенигородського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» ТЛУСТОГО Сергія, провідним інженером охорони й захисту лісу філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» БІРЧЕНКОМ Володимиром, лісничим Маньківського лісництва АНДРУЩЕНКОМ Олександром, лісничим Потаського лісництва ЧЕКАЛЕНКОМ Віталієм, в присутності першого заступника селищного голови Маньківської ОТГ МЕЛЬНИКА Олега, заступника міського голови Тальнівської ОТГ МАРЧЕНКА Олександра проведено з 30 червня по 01 липня 2025 року обстеження лісових насаджень Звенигородського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі – Надлісництво) з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів **загальною площею 16,9 га.**

Таксаційна характеристика обстежених лісових насаджень відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2014 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	у тому числі площа можлива для експлуатації	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Категорія захисності
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Маньківське	81	2	16.4		10.7	6ЯЗЗЛЗІГЗ	90	0.70	1А	32	40	390	4
Маньківське	81	7	2.5		2.2	4ЛЗ4ЯЗІГЗІКЛГ	90	0.70	1	29	40	300	4
Разом по д-ву, га			18.9		12.9								
Потаське	39	2	21.0	1	4.0	4ЛЗЗЯЗІГЗІЛПД	120	0.70	2	26	44	310	3
Разом по д-ву, га			21.0		4.0								
Всього по філії			39.9		16.9								
Всього ССР на площі, га			16.9										

В результаті обстеження встановлено:

Для лісопатологічного огляду та оцінки санітарного стану ділянок представлені лісові насадження Маньківського та Потаського лісництв Надлісництва, які ділянки знаходяться в незадовільному санітарному стані.

На погіршення санітарної стану насаджень вплинула ситуація в результаті якої погіршення комплексу екологічно – кліматичних факторів (аномально висока весняно – осіння температура повітря - засуха, зниження рівня ґрунтових вод, вітровал) призвели до ряду послідовних негативних змін у лісових екосистемах, викликаючи повне або часткове порушення біологічної стійкості насаджень.

Одним із заходів покращення стану лісів, зменшення небезпеки поширення хвороб лісу та осередків стовбурових шкідників є вчасне проведення заходів з поліпшення санітарного стану, які дають змогу отримати певні обсяги ділової деревини до того, як вона погіршилася

якість унаслідок пошкодження стовбуровими шкідниками та ураження в ходах комах у заболонній частині стовбура дереворуйнівними грибами – супутниками заселених дерев.

Обстежені ясеневі – дубові насадження у вказаних лісництвах деградовані, без приростів, із зрідженою повнотою, проведеними в минулому вибірковими санітарними рубками.

На ділянках відмічено масове всихання ясеневих дерев від комплексу патогенних чинників (це можуть бути і гриби, і віруси, і бактерії, визначити які можна фітоаналізом у лабораторних умовах). Спостерігається зрідженість крон, на яких листя китицеподібні з оголеними гілками, інтенсивна суховершинність до 100 % крони, в наявності сухостійні дерева, в невеликій кількості повалені дерева VI категорії та із зламами в комелі, де є коренево – комлеві гнилі, з підірваною кореневою системою, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, поодинокі із зламами верхів і стовбурів, із враженнями хворобами стовбурів.

Найпоширенішою із хвороб ясеневі – дубових насаджень у Маньківському лісництві відмічаємо східчастий рак ясеня, який характеризується виразками під корою стовбурів і гілок – подовжено-овальні східчасті, які розростаються щорічно та бактеріальний рак ясеня, який вражає стовбури та гілки, при якому спостерігаються невеликі округлі та подовжені потовщення, всередині яких тріщини поступово перетворюються в ракову рану; східчастий рак листяних порід з ранами, заглиблені в стовбури, який вражає інші присутні в складі листяні породи (граб, липа) стиглих деревостанів, а також почорніння, тріщини, ракові нарости та ракові рани, що знецінює деревину. Більшість липи суховершинна до 100 % крони.

На ясеневих деревах VI категорії санітарного стану Маньківського та Потаського лісництв спостерігаються пошкодження стовбуровими шкідниками, а саме на стовбурі характерні маточні ходи для малого та великого ясеневих лубоїдів та частіше заболонника й плями фіолетового кольору лубу від дерев забарвлюючих грибів.

Більшість дубових дерев на ділянках в кварталі 81 виділах 2 та 7 Маньківського лісництва та в кварталі 39 виділі 2.1 Потаського, підлягаючих суцільній санітарній рубці, IV категорії санітарного стану, із зрідженими кронами, суховершинністю від 2/3 крони до 100 %, з відсутніми приростами, із сухими скелетними гілками, з масово відмираючими водяними пагонами, дерева (в невеликій кількості) із зламами верхів та стовбурів, дерева з локальним й повним відшаруванням кори й пошкодженнями стовбуровими шкідниками (вусачами, златками, заболонниками) та вражені раковими хворобами: поперечним раком, коли рана охоплює 100 відсотків периметра стовбура та східчастим раком, який викликає утворення на стовбурах і товстих гілках багатоступеневих ракових ран.

Спостерігається на ділянці Потаського лісництва немало дерев дуба, ясеня, липи, вражених морозобоїнами, на яких є рани східчастого раку, які охоплюють понад 1/2 периметра стовбура.

По представлених для огляду ділянках відмічені дерева дуба, ясеня, липи, вражені дереворуйнівними грибами – трутовиками, збудниками стовбурових гнилей.

Виявлені поодинокі плоді тіла: справжнього трутовика (*Fomes fomentarius*), який викликає білу мармурову гниль стовбурів, несправжнього трутовика (*Phellinus igniarius*), який викликає білу ядрову – смугасту стовбурову гниль корозійного типу, центральну гниль стовбурів та товстих гілок листяних порід. Іноді стовбурові гнилі розвиваються на тлі некрозно-ракових захворювань, будучи в цьому випадку типовим прикладом сполучених хвороб.

Із не паразитарних причин, які сприяють розвитку коренево – комлевих гнилей є посухи, після яких відбувається послаблення лісових насаджень.

Пошкоджені насадження є небезпечними об'єктами розповсюдження хвороб лісу та осередків вторинних шкідників в суміжних насадженнях.

Характер всихання обстежених насаджень куртинно - суцільний. Тип всихання – різкий та поступовий.

Для наведення належного санітарного стану лісів Надлісництва, з метою запобігання розповсюдженню хвороб та шкідників лісу, недопущення втрати технічної якості деревини, доцільно провести **суцільну санітарну рубку загальною площею 16,9 га :**

Маньківське лісництво – 12,9 га:

квартал 81 виділ 2 площа 10,7 га, квартал 81 виділ 7 площа 2,2 га;

Потаське лісництво – 4,0 га:

квартал 39 виділ 2.1 площа 4,0 га.

Під час проведення суцільних санітарних рубок застосовувати технології, які дають змогу максимально зберігати дерева дуба III категорії санітарного стану, що не підлягають вирубуванню по Потаському лісництву: квартал 39 виділ 2.1 – 18 штук.

Лісогосподарські заходи на обстежених ділянках провести згідно вимог:

- «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555 (зі змінами та доповненнями);
- ст. 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» (зі змінами та доповненнями);
- заліснення зрубів провести згідно Правил відтворення лісів, затверджених Постановою КМУ від 01.03.2007 р. № 303;
- очистку лісосік провести, дотримуючись «Порядку організації охорони і захисту лісів», затверджених постановою КМУ від 20 травня 2022 року № 612.

Вивезення деревини з насаджень здійснювати одночасно з її заготівлею після приймання в установленому порядку заготовленої деревини.

Акт складений в трьох примірниках.

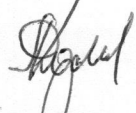
Додаток: фотоматеріали.

Начальник Центрально – Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства



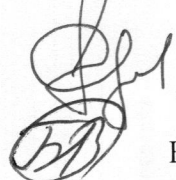
Сергій ПЕРОВ

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»



Олена ДОМАНЧУК

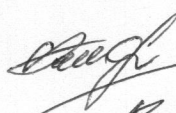
Заступник начальника Звенигородського надлісництва
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»
Провідний інженер охорони й захисту лісу
філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»



Сергій ТЛУСТИЙ

Володимир БІРЧЕНКО

Лісничий Маньківського лісництва



Олександр АНДРУЩЕНКО

Лісничий Потаського лісництва



Віталій ЧЕКАЛЕНКО

Представники органів місцевого самоврядування:
Перший заступник селищного голови Маньківської ОТГ



Олег МЕЛЬНИК

Заступник міського голови Тальнівської ОТГ



Олександр МАРЧЕНКО